

భావన రుషి చరిత్ర

యక్షగానము

యూగసంధము

మొదట జిల్లాలో చేరిన శివంపాట కాపురస్తుండగు మ॥ పద్మ
శాలి యిప్పలపల్లి యెల్లయ్యగారి ద్రవ్యసహాయమువలన

మ॥ రా॥ రా॥ వై శ్య ర త్నం బ గు

చెర్విరాల పాగయ్యగారి చే

రచి యింపబడి యున్నది

కొండా వీరయ్యగారి ప్రిమియర్ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడియె

తికింద్రాబాదు

1930

ఓం

శ్రీగిరిజావల్లభామనమః

శ్రీభావనరుషి చరిత్రము యక్షగానము

క॥ శ్రీశివగౌరిమనోహర • పానవనులభక్తజ్ఞుండవందిలచరణా
దాసులపైతృయబూనియు • యీనమయముకృతినీలిని యికబో
వగదె॥

గణపతిస్తవము దట్ట - ఆది

రావయ్య ఆదివినాయకా మమ్మరక్షించుమోగణనాయకా రావయ్య
శ్రాదేవారాజీతయగయిందు కావగమమ్మలకగుణగైతేరనివుడు ॥రా॥
జముఖదొరవువినాయకా ప్రాసుజనపోషకగణనాయకా గజ్జలందెలు
శృంగులుపుల్లనిమోక్షి గజ్జావేల్పానీందుకోరికలలరగాను ॥రా॥
సందూగనిన్నవినాయకా నేముదముతొడల్తును నిన్ని కాఅధారచక్రము
ఆనందమూగనున్న ఆదిగణాధిపతిఆలస్యమేలయిందు ॥రా॥ ఉల్లమురంజల్ల
మ్మికా మీనల్లవపాదములతోనికా ఆల్లనయిప్పలనల్లియల్లయ్య నేలు
ల్లికాద్దునినుతమామీదదయవుంచి ॥రావయ్య॥

ప॥ యిట్లు యష్టదేవతాభిషందనంబాచరించి సకలసుకవిజనులం
గ్రస్తునీలిన నాయొనర్పంబూనిన భావనఋషిచరిత్రంబునకు కథాకర్త
నైట్టిదన

అప్పుర రాకడ

క॥ శంకకపాపనియంకర • సంకటహరదురితనిన్ను సన్నతిజేతు భౌం
కముగనీడునక్కప యింకనునాపైనజూడుమిదొ మొక్కెదినే॥

దర్శన - ఆదితాళం తెరలో

గంధర్వకన్యయేతెంచెనూ కడుసుందారమును ప్రేమామించెనూ గం
ధర్వతనయాశ్రీగంధంబుమేనబూసి సుందరీబాబులతనచుట్టూవిలసిల్లగాను
పంచబాణునిచేతిదిల్కయూ శ్రీమించుచిత్రసేనునిమొల్కయూలం
తముగఫాలవదూకన్తు రిద్దిక చేవన్నె చీరవంచీరవికయదొడగి॥గ॥

నీలమొసట్టిపనులూదూసియూవెడగ నీలాలభూషణములూవాల్పియూ కలి
 కీబంగారుచాయూబాల్పల్లవమోయ పలుకూలనవ్యతంబూదొలుకూచుం
 డగనివుడు ॥౧౦॥ పల్లవములుపాటబాడగా సంతసన్లీ వైభవముగైతేర
 గా పల్లవ లోనయిప్పలకల్లియల్లయ్యనేలు మల్లీగార్జునునితన మనమూ
 నదల్పుచును ॥౧౦౧॥

చెలికైవాక్యం

క॥ అమ్మామెవరోమీరలు - నమ్మతిగనుతెరచువెడలి సత్వరమున
 పూ రమ్మచెల్పగవేడెడ - యిమ్మరొజనుతెల్లవినగ యికమో
 దము ॥

తెరవెడలుట దర్ప - తొప్పుట

భామానే చంద్రరేఖ ॥భా॥ భామచునేనునూత్రామునినభాలోన ప్రి
 మతొనాట్యమునేమమునలిపెటి ॥భా॥ ఇంతినే రతిపల్లభుచేతిబంతినే ఇ
 లతోపూలబొంతులనాడుచు సంతనముగయీనభ కేతెంచిన ॥భా॥ మె
 ప్పునే పడసీసవోప్పలకుప్పనే యివ్వలపల్లిగంశయల్లయాఖ్యుసినేలు అ
 వ్వరమేళుమల్లికార్జునునమ్మిన ॥భా॥

క॥ కమలాక్షివినుముతెలిపెడ + అమకేంద్రునినభాలోనిత్య మతివేడుక
 తోక క్రమమొప్పనాటలాడెటి + సుమకరుచేదిల్కనమ్మ సుందర
 గాత్రీ ॥

దర్ప - అట

గంధర్వాకృత్యనేనోయమ్మా ॥౧౦॥ సుందరీమణులందరుచును సుంద

జింగనాట్యముననుర బృందములమనసందునిక నానందమును స్ఫురియింప జేసెటి ||౧౦|| యింద్రునికింపగుచు గువనునే ||౧౧|| చంద్రసూర్యులవైన జ్ఞానమున జేతుమోహవరవశలగుణ సాంద్రితామునివద్యలనునా జాలమునగరిగింపజాలుదు ||౧౨|| ధరణీదాతపుకయిష్టసూలా ||౧౩|| వరుసవారియులేకవారల వరుసగనుమదిగదుగజేసియు గురుతుగనుమరుకేభినిత్యముగూడుచుండెటిచంద్రకేళను ||౧౪|| భానురావ్యాటాశీతలపురి వాసుదాయపులపల్లి వంశ నల్లయాభ్యునేలు శ్రీశివుండొచ్చి కాడ్డుని శేవదప్పకగూడుచుండెటి ||౧౫||

గీ॥ భృగుమహాదక్షిపౌత్రుడునునమ్మిధరుతుడుభావనర చరిత్రంబుభామరమగ నాడబోయె దరనుచునునతిముదమున ♦ దెలుపగావస్తి యీనభాతేటపడగా॥

చెలివాక్యం

గీ॥ రాజవాక్తిరొసేయొక్కరాజుడకును ♦ సంతసఃఖామెగానియీచరితముపుడు చెసిరెజ్వరుజగతిలోవాసిగాను ♦ వారినామంటుదెలుపు మీవాంఛదీరా॥

ద్వీపద॥ శ్రీకరంబైనభూలోకంబునందు ప్రాకటంపొలివంప్యాటనివాను శ్రీమల్లికార్జున సేవనల్లపును తామసంబుననుట్టిననుల్లశిల్ల పద్మశాలీముడిపులపల్లిపులుకు సహధర్మశాలిబాలయనుతుండైన యెల్లయాభ్యుదాతానేపుమీశంగ పుల్లముకంజల్లనొకనాటివేళ శ్రీమంచువైశ్యంపచెరియాలవంశ సోమశాఖాయనుపేమతోబిలచి నవినయంబొప్పారసమ్ము తిశల్చి భావనరూపి కథప్రాకృతంబునను రచియింపుమనితానువచియించి సంత రచియించెనీకథరమిణీయముగను॥ కావ్యం

క॥ కృతిపతిఃగ్రంథకర్తృకు ♦ సతతముశివుడిచ్చుగాక సర్వగుణంబుతో అతివనేజోయివచ్చెద ♦ హితమతివై సెలవైనంగుమిందునిభాష్యా

దిర్వ - చావ్ తాళము

వందసమునభ వాఙ్కందరికి మీదమున ||౧౦|| సందియములేక సెలవం దిత్వడిబోయివచ్చెన ||౧౧|| అల్లశివప్యాటాపురి మల్లికార్జునుడిపుల పల్లి యెల్లయాభ్యునేలు చెల్లవయలుంచుమిక ||౧౨||

ద్వారకుడురాకడ దర్శ - ఆది

ద్వారకుడనువినరా నేరిక ద్వారపాలకుడరా ద్వారకుడనునేపిరవిక్రముడ
తారహరిశృంగారతేజుడను || దా|| శిష్టులెవరుగాని వచ్చిననేపలుజేసె
దరా కష్టమనకనేకారణమడిగెద దుష్టులజూచినదునుమాడుదునే||దా|| సూ
టిగానువినరా శ్రీశ్రీశంకాపాటనిలయయనరా నీటుగయెల్లము నెల్లపుడేతెటి
హటక చేలునినాత్మలోనమ్మిన ||దా||

గీ|| తనభానుంటపద్వారమెలమితోడ ♦ గాచుచుండియునిటకగ్గి
గణ్యులెవరు వచ్చియుండినపూజలువరుసనల్పి ♦ కారణంబారయగ
గోరుద్వారకుడను||

మార్కండేయమహామునిరాకడ

క|| శ్రీకంఠానినుదలచెద ♦ నాకొనగుమనీదుభక్తి నాగనుభూషా పా
కారిదివిజనన్నత ♦ లోకేష్టంగిరిజప్రాణలోలమహేశా||

తెరలో దర్శ - ఆది

శ్రీగారిహృదయేశ శ్రీత్రజనరక్షక నాగకంఠభక్తిపాలనా నూనియో
ఁంద్రహృదయసఖేనా ||శ్రీ|| పాకారివినుతిగోపతివాహనారూఢ లోకే
శయనిన్న వేడెదా భక్తినాకిప్పుమనిసాలామొక్కెదా ||శ్రీ|| నీలకంఠ
త్రినేత్రఃఖలగోచరనీదు లీలాతెగనియాడుచుంటి నీనన్నపాలాయముగ
బొగ్గిప్రమఁటిని ||శ్రీ|| ధరణిశివంపాటపురమందు నెలకొన్న పురహరినిను
నమ్మియుంటిని పుణ్యప్రసాదెల్లయ నేలుమంటిని ||శ్రీ||

బృ|| గీ|| ద్విజవరేణ్యులుయెవ్వరోధీనికాల • కోరిసేవెందు తెర వెల్లికొర
తలేకసిదున్వత్తాతమంతయుమోదమలర • యేవఁగింపుడికృప
తోడయిపుడునూక||

తెర వెల్లేవర్షు త్రిపుట

మానిచంద్రుడరా మానితమ్మకండనుహా మానినూడుడరా మానిచ
దృడనుమహాదేవునినా మనమున నెప్పుడు మరెమరిడలచెటి |మా| నామ
మునువిసరా మార్కండుడనికబలే సేమముతోగనరా కామకృధముల
నామమణిచిటం నమశ్శివాయయనిశభినుతిశత్పటి |మా|| భాసురాంగు
డరా శివంప్యాటపుశుని దాసుడనుగినరా యీసమయంబునయెల్లయా
ఖ్యునిక వాసిగబోవగవాంఛతోపన్తిటు ||మా||

సీసార్థం|| వినువ్వారరక్షనావిధమెల్లసితోడ • తిన్నగాదెల్పదధీరప్రత్తి
భృగుడవివంశుండుబుధుమయ్యకంఠుండు • పుట్టెనుభువిడనుల్ బొగడుచుం
డ వేదశాస్త్రపురాణవిధ్యలన్నియునేప్ప • వనబాక్షియామరుధ్వతినిపెండ్లా
డి అతివైభవంబునఅలడుచునుకనాడు • |దర్శు|| వ్యాసాదులూనూగూడి
యు విధిలోకముజూడా వాంఛతోజేరరాగను భాసురమూగద్వారపాల
కులతనిజూచి వోనుగుకావర్యనీడువరమతులెందరనిన ||వ్యా||

సీసార్థపుత్రులులేరనిపొనగవారితోదెల్లక్రీకాతీయనివారుచెవులుమూ
సియెంతపాపిష్టుదుయూయ్యకంఠుండని వెడలగొట్టగతానువెడలియపుడు
దుఖఃపూరితుడయ్యి దూరుచుతనవిధి ఆశ్రమంబునుజేరిఅతివతోడయా
వార్తదెలిపియు యాలోచనలజేసి దర్శు|| యావవాసవృతమునల్పిరి పుడు
పతిశేఖనుకై తపమొనరింపసాగిరి యావరమేశ్వరుండుయపుడూప్రత్యేక్షమ
య్యి తాపసభక్తనీకుతగినశమిత్తుననిన |య||

సీసార్థ|| హరహరపరమేశయఘనాశయాశ్వర శరణుశరణయ్యనీచరణ
ములకు దయసేయుమికపుత్రవాసంబుమాకన చిరునవ్వుతోచంద్రశేఖ
రుండు మునివర్యవినుమొక్కముచ్చటగలదిబదు వాసివన్నెయ్యగల్గువరసు
టండు పదియారుయేడులుబ్రతుకునుభరణిలో నదయుమమూగుండునగు
మతుండు నూరువత్సరములునొప్పగాబ్రతుకును కూరిమినొక్కనిగోరుమ
నిన పదహారుయేడులుబ్రతికెడిబాటునపదయాత్మమొనగడిచాలుననుచుఅ
డిగినవరిమిచ్చి యానదాశి ప్రదం |దర్శు|| చనియేకైలాసముకప్పుడూ ము

నివర్త్యుడునంత సముననూనిలుకేరేయంతయూ మనమూగకొన్నిదినములు
గడచినపిమ్మటాను జననమొందితివారిజనులుల్లసిల్లాగాను ||చ||

సీసార్థం|| యారీతిజనియించి యిలనాకుపదునైదు యేండ్లునమీపంబు
యేర్పడంగ జనినీజనకులంకి సంతోషముచుమాని అతిదుఖమునవారిలడ
లుచుండ వారలయార్చినివారింపగానెంచి స్థిరమైయాయువుజెందుకొరకు
అడవికినేగిచేరటలికిలి గంబు గల్పించుకొనిపూజనల్పుచుండ యారీతికొ
న్నాళ్లు యేగినపిమ్మట దదర్శి కామాదూరాంబులన్నిటి వచ్చియునన్ను
చాలాహంసాలబెట్టిరి చాలాయుమూగవారివాక్కులకుర్బుడియక నేఘాలానే
తూనిమిదినీ భజనజేయూచుకుంటి ||కా||

సీసార్థం|| భటులంతలనుతమపనిసాగనందున తమరాజుకడకేగిత తర
మున తెలిపినయముడంతదిక్కులుభయమొంద మహిషవాహనమెక్కిమ
రియునాదు వద్దకేతెంచియుండగిరంతులునేయ ఘట్టిరింగంబుబట్టుకొంటి
కాలుడప్పుడునకాలపాశమువైన హరిహరక్షింపుమనుచువేడ ఫటఫట
లింగంబుబగిలిశీశివుడంత ప్రత్యక్షమైయమునిబారదోల శంకరుగనియేను
సన్నుతినల్పిన దదర్శి అల్లాదీవెనలిచ్చేసా నూర్కంపానీపూ చల్లగావ
ర్చిల్లామనేను పుల్లమలరంగయిప్పలవల్లి టెల్లయ్య నేలూ మల్లికార్జునునా
దుమన మూననగ్నియంటి ||అల్లాదీవెన||

దర్శన - ఆది

మునికులముఖంబుధిపూర్ణవంద్యుడౌమృకండమధుద్వతిమధుసూనుడ
ఘనతదకీర్తివికాశమానడను ధ్యాననిష్ఠతపోధనుడనునేనిక ||ము|| నిండూవే
డూకమదిగైతేరగా యాకుండలీభూషణునికోర్కెలూరగాయంజజతురగు
హృస్పండలింపిం చంకెకిరణశ్రవణతేజుడను||ము|| అష్టాంగమోగములనా
ధించితి ఏకః స్తోత్రోపంచాక్షుతీనీడపించితకప్తమనకప్రాణయామప్రస్యహార
మప్తమునోనేలనెరవేర్చితి ||ము|| మాటికినజ్జనలాగోప్పిగోరెవా శివం
ప్రాయటానిలయూనిత్యబాడెజా నీటుగ టెల్లయ్యనిలపోషించేటి హటకచే
టునినాత్మలొదలచెద ||ము||

ద్వారకునికి మార్కండేయునికి వాదం దర్శన ఆది

ద్వా|| వందనమిదెమునివర్తనీదుపద వనజములకునల్పదనేమా సందే
హింపకసరసునదీతెన లుదిచ్చియునీదయజూడూ ||వంద||

మా|| ఆశీర్వాదమునిస్థినిద్వారకఅనంతముతోగైకొనుమీ యీనమ
యమునొకకోరికగలిగియు యిటువస్త్రతెల్పెదనినమా |అ|
ద్వా|| మునినాభాయాడవిదెట్టిదోకా విససిపునివేకుకతోనూ అను
మానింపక తెల్పుడినేసిరసావహించినరవేర్చెదనూ
మా|| పగబ్రాహ్మణులనుబిలిపింపుమునర్హులమునసివంతటితోనూ కర
ముపుత్రకామేష్టియజ్ఞమును కడుముసమునజేయగలము
ద్వా|| హోటకచేటునినాత్మలొనమ్మియు అవనిసూరులతోజ్ఞెచ్చెదనూ
నీటుగయెల్లయనేలువారుమీ మాటపప్పుబాలనునేనూ
వెళ్లుటలద్వారకుటు మూర్ఖుండేయునివద్దసెలవుగైకొగజాగ్రహ్మణ
లకై పెదకుచువచ్చుచుండ

బ్రాహ్మణులురాకడ దర్శు

భూనురుడనువినరానేనిక పువంతుడనురా కానువీనమునకానజెంచి
నే వాసిగజనులకుజోవ్యముచెల్పెద |భూ| వేదమునేర్చిగిరా శాస్త్రబేధ
మెరింగితిరా వాదముజేసెటివారలందరిని కాడఃపించెటిఘరుడనురానే
భూ| మూరసుందరుడరానే కడుపారభుజింబెదరా పూరుగాయతాసియా
లువప్పు గారేలునేతిజూరేలుభుజించెడి |భూ| సత్యమునమ్మితిరానేవాస
త్యముకోర్వసరా నిత్యముయెల్లయనేలుపరమశివు సత్యంతమునాయాత్మ
లొనమ్మిన ||భూను||

కందార్ధం|| కాసిచ్చినగ్రహచారము వాసిగనేజెప్పవాడ ననుధాన్తలి
లో యీనమయమెవ్వరడిగిన రానులగణితంబుమేమా |ద| కాసీమొదలు
గనూ వ్రాసియులెక్కా చేసీగ్రహములనూ మానాబ్బయులభుక్తిమరిమూరి
కోధించి వాసిగచెల్పెదవారివారికిమేమా |రాసి|

ప|| ఇట్లుబ్రాహ్మణుడు వచ్చినంతలో ద్వారకుండేయనుచున్నాడు
క|| దండముభూసురపుంగన • దండమువిద్యావిశారదాసికపుడుగ నిం
డుమువంబులొమియు మూర్ఖుండేయునుబిల్వెనుమ్మికదలెరుండి
యీరీతిగాద్వారకుడువిన్నవించిన బ్రాహ్మణోత్తముడు తనకొ
మారులంజూచి యేమనుచున్నాడు

క|| వాగీపుల్లంభొట్లూ • యేరాయెటుబోయెనిపుడు యెంకంబొట్లూ
ద్వారకుడుబిల్వవచ్చెను • రారామూర్ఖుండమాని రమ్మనెపదరా

వ॥ యిటుల బ్రాహ్మణులు వచ్చి మార్కండేయునకు వందనంబొనరించి యేమరుచున్నారు

బ్రాహ్మణులకు మార్కండేయునకు వాదం దర్శనంబు

బ్రా॥ మమ్మందుకనిమీరు మరి వేగబిల్వితరి మానిచందా వేగనమ్మా తితో అట్టి నం గాతి దెల్పుడి మానిచందా

మా॥ భునమైన నాకకోర్కె గలిగే నాకిప్పుడు భూసురాగ్రణి మీతో పనిబూని వినిపింతు పరగయా విధమెల్ల భూసురాగ్రణి

బ్రా॥ యెటువంటి కార్యామొ యెంతయు నావక మానిచందా మీరు తటకూనదయ చేసి త్వరగ దెల్పుడి మాతో మానిచందా

మా॥ పుత్రకామయిష్టి పూనితి సేయగ భూసురాగ్రణి నాకు వస్తు సంతతిగ నవాంఛగలిగెనయ్య భూసురాగ్రణి

బ్రా॥ ఆలాగైన నాకు ఆనందమాయెను మానిచందా భువి ఫాలలో చనుభక్త బ్రహ్మచారి వినివు మానిచందా

మా॥ యేమేమిగా వలె తుజ్జసామాగులు భూసురాగ్రణి యింక నే మాముదప్పక ప్రేమాతో దెల్పుమి భూసురాగ్రణి

బ్రా॥ క్రమమొప్పు మూడుగుండములూ ద్రవ్యవియాడి మానిచందా వేగ నమిదేలున జ్యంబున మూర్ఖుమిప్పుడు మానిచందా

మా॥ ఆలాగె వస్తువులన్నీ నమకూర్చితి భూసురాగ్రణి స్వామియిలలో యెల్లయ నేలు యీశుని నాక్షిగ భూసురాగ్రణి

బ్రా॥ వ॥ మునివర్యా అటులైన మహాసంతోషము హేమామ మునేయమంత్రములను చెప్పుచున్నాను నమము

మా॥ వ॥ స్వామి విధివిధానముగా పుత్రకామేష్టిని చేయించుము

బ్రా॥ భూస్వా-భువస్వాహ-సువస్వాహ-భూర్భు-స్వాహ-క్షణ-తయదస్తమసు-అగ్నే బలిందదాతి-ఆజ్యచు. ఆరుమారులు స్రుక్రువముల తో వేల్పుము-దర్భాస్తగ్గుస్త్యి-చాగిగ్గి-ఉతీచియేన్నమమ మంత్రములు-నూర్యాయస్వాహ-చందాయస్వాహ-అగ్నే యేకవ్యవహనాయస్వాహ యింతాయస్వాహ యమాయస్వాహ పరుణాయస్వాహ కిన్నరాయస్వాహ పశుపతయేన్నమమ

సంధి. వ॥ యిటుల పుత్రకామేష్టి తుజ్జమా విధివిధానముగా గావించిన

అట్టి యక్షగుండమందుండి యగ్నివలె తేజఃజ్వలించునద్దసప్రాహ్మణబాలురు
వెడలివచ్చిరి అర్దిద్యమునోనరించు బ్రాహ్మణులుసంతోషించి మార్కండే
యునిదీనించి వెడలిపోయిరి యిటుల కొన్ని దినములు గడచినపిదప

భావనరుషి-వంచపుటి రాకడ

ఉ! ముక్తికైదక్రీపతీశుపకు • ముక్తికైదశాలదదేవిధతఃకుః •
ముక్తికైదపార్వతీశుపకు • ముక్తికైదనాకపురీచివాసులః • ముక్తి
కైదనాశునజ్జుపల • ముక్తికైదనారదవాల్మీకాదులః • ముక్తి
కైదనామగధురుని • మోదములిర్పగ నామనంబునః.

కేరలో దర్శుటట.

శ్రీశైలవాసా ఆశీతజనరక్షి - వామదేవా-వోశశిధరసీకేశరణు
శరణుస్వామి - వాఃపదేవా - అంగభస్మమృగచర్మాంబరాధార - వామదే
వా - వోగంగాధరానాగకంఠగణిత - వామదేవా - సీలకృత త్రిశత్రీ
నిఖిలలోకేశ్వర - వామదేవా - భక్తచాలిటిదొరమన్నా పాలింపతాదయ్య
వామదేవా - హోటకచేలానిన్నభిరతిసల్పేము - వామదేవా - శివంస్వామీ
శయిప్పలపల్లి యెల్లయిపోవ వామ!

ద్వార-క! పరుగునపుండియుమీరలు • హరిహరమనిదనమునాదులు
శ్చర్యఃపా • తెరవెడలిమీదుచుచుట • పరుగునమీదియైతియ్య
సభమెచ్చగను.

తెర వెల్లె దర్శ్య

పంచాపుటి భావనరుషులమురా - ద్వారాక మేము - పంచాభాణా
నితేజులమురా॥ పంచభూతాత్మలు పంచతన్మాత్రీలు - యెంచియెరిగినా
ధించినవారము॥ పం॥ అజ్ఞానరహిత ముమ్ముగనరా - మోర్కండునివలన -
అజ్ఞామంతుడయించినవారమురా - సుజ్ఞానంబున నురగురునాజ్ఞచే - ప్రజ్ఞ
గలిగియిల ప్రియలినవారము॥ పం॥ వాసికేక్కినవారలమురా - శివంస్యాట
పురీసి - వాసునెప్పుడునల్పదమురా - భాసురయిప్పలసల్లియెల్లయను -
యావమయంబున- యికరక్షించెటి॥ పం॥

భా-ద్రవ్యపద॥ ద్వారక వినర యాధరద్విజులలోన-వశమునిమోర్కం
డ వరుడుతానపుదు-యింపుగపుత్రకామేష్టియజ్ఞంబు-వాలాయముగ జేయ
వరుసగానందు - జననమొందితిమోరిజనులుల్లసిల్ల - అనలతేజముకన్న అ
తినుండరులము - భావనుడునాపేరు పరగమాయన్న - సావధానియితండు
సరసుపంచపుటి - దుష్టదాశపులను దునుమాడిముందు - సృష్టికీప్రతిన్మహి
స్వజయించెదముర.

పంచపుటి భావనరుషి దర్శ్య ఆది.

పం॥ పంచపుటినామదేయుడనురా - ద్వారాకవినరా - అంచితమై
నతేజుడనురా - మించిమించిభగవంతునియధము- లంచితముగధరియించిన
వాడన॥ పం॥

భా॥ భావనరుషిసినేనువినరా - వోవోరిద్వారక భావజుకన్ననుం
దరుడరా - యావసుధను దైత్యావళిదృంబియ-దేవతులచే బలదీవెనబడ
సెద॥ భా॥

పం॥ పంచాకమలములూముండుగాంచి - నిష్టయునిలిపి - పంచా
రంగూలతపముమిగిలీ - అంచిత మొప్పగ అవనిజనులకా - మంచిగుణము
బోధించెటివాడను॥ పం॥

భా॥ యెల్లాలోకమలాకీర్ణుడనురా - యిప్పలపల్లి- యెల్లయ్యనేలు
దునిత్యమునురా - కల్లగాదునాయుల్లమునంపున వల్లికార్జునుని మరెమరి
దలచెటి॥ భా॥

పం॥ యిటుల పంచపుటి భావనరుషులరుదెంచిన మాగ్గంజేయుం
చునుచున్నాడు.

౬౦ చవుటిభావనరుషీకిన్ని మార్కండేయునికిన్ని

వాదం-దశ్య-ఆట.

మా! తనయులు - యిటురండిమోదమునా! తనయులారారండి
నాకడ త్వరితమానంగతులుమీకిక - వినగదెల్పెదశేషకలరగ - మనము
సందనుమానమొందక! త!

కొడు! వందనంనాయన్న నీకిపుడూ! వం! వందనంతండినీపాదాగని
దములకల్పించునాకము-యిందునేఖరభక్తమణి మమ్మెందుకనియిటుబిల్చితి
వొకా! వం!

మా! చల్లగావధిఁబట్టిమీరూ! చ! చల్లగావధిఁబట్టి పద్మశాలుతై
మీరయి తెముందుకు - యెల్లలోకములందుకీర్తిని- యేవుమీరవహింపుడిం
కను! చ!

కొడు! మీరలూపచియించీచరీరూ! మీ! మీరలునువచియించిన
ట్టులమేరలేకచరింతుమీధర - కారణంబదియేమొమ్మనైకరుణతోడను వి
న్నవించుడి! మీ!

మా! కల్లలూబల్కగబోకుడెపుడూ! క! పుల్లమునురంజిల్లపార్వతి
వల్లభనిభజించియిప్పల - పల్లియెల్లయనేలుడెప్పుడు - సరమసంతోషం
బుతోడను! క!

వ! యిటులబిల్కినమరలమార్కండేయుండేమనుచున్నాడు

వాదం దశ్య-ఆట.

మా! తనయాలుమిమ్మచే-మునులూబోగుడగంటిబాలులారయిం
క - పనియొక్కటున్నాని పరగదెల్పెదమీతోబాలులార.

కొడు! మాయండుదయపుంచి మరియేమికార్యామొ తండ్రిగారు-
వేగ పాయాకబెల్పుడు పాయంబుయొచించి తండ్రిగారు

మా! ముందులక్ష్యేశుని మోదంబుగనువేడిబాలులార - వేగ అం
సూడిమీరాలు అతనీచేవరమాలు బాలులార.

కొడు! మీరుజెప్పినయట్లు మేటిశ్రీభతచే తండ్రిగారు - తగిన
వరమాలగొనిమేము వసుధనిలసిల్లేము తండ్రిగారు!

మా! కరమొప్పవస్త్రాలు కడుచిత్రములతోడ బాలులార - చేసి
కులలాకు మునులాకు సూరినర్పించూడి బాలులార.

కొడు! మేతైనవస్త్రాంత మేదినిరచియించి తంజ్రిగారు - వేగవా
లాయముగమీడు పంశంబునిలిపేముతండిగారు

మా! ఆలాగంబుననాడు ఆనందమామెనుబాలులార - మీరుయే
లూడిప్పడల్లియెల్లయ్య నెప్పుడుబాలులార.

స|| యిటుల వచించి మార్కండేయుడు భావనరుషింజూచి యే
మమమన్నాడు.

సీ భావనావిరుమియేనునువంచపుటియు * నేగువారముతపముకై నేర్పు
తోడ - నీకుజెప్పినకార్యముల్ నిక్కముగను * చక్కబెట్టుముభు
విజనుజ్ నన్ను శింపా

స|| యిటుల మార్కండేయుడు వచించి పంచపుటితో గూడ వెళ్
లిపోవుటయు నటుపిదప భావనరుషి తనతంజ్రియూజ్ఞునసారంబుగావిష్ణు
దేవునిచే వరంబువడయంగోరి నడచి ధ్యావంబున.

భావ-దర్శన-ఆట

శ్రీలక్ష్మీరక్షణ - మాంపాతయ క్షీతాబ్ధిశయనా - నీలనిరద వణ
నిఖిలలోకస్వర - వాలాతనుముగనాదు వాంఛలేదేర్చుము || శ్రీ|| మణిమ
యభూష - శక్తనుబోష - మంజులభాష - ఫణివైరివాహన పద్మలోచను
దు-గుణమూతవణింప గురుతూదెలియదుస్వామి || శ్రీ|| నినునమ్మినాను
వస్త్రయూతూకల్పనజేయగాను - ఘనశివంప్రకటపురిగరిళకంఠునిసఖ - పని
బూనియెల్లనను పరగబోచెటిజేప || శ్రీ||

స|| యిటుల ప్రార్థించుచున్న భావనరుషిభక్తికిమెచ్చి శ్రీమన్నా
రాయనుతను అంతర్యామిగానుండి యేమనుచున్నాడు.

నానా-ద్య! వోరిభావనరుషియొప్పునీతపము - కూరిమిగాంచితికో
రెగలూపొచ్చె - వచ్చితివరములునిచ్చెదగొనుము - సచ్చరిత్రాయితీజ
రుగుశుభంబు - నూలురేకనునీపుబేలుబోసంగ - యేలనుమన్నాభిహాపద్మ
తంతు - గొనిపోయినవస్త్రముల్ కోరికసేయ - ఘనలకుసంతుష్టి గలుగు
యామీద - పద్మమందలితంతు పరగనిచ్చుటను - పద్మశాలియులనబరగు
దురిలను - యెందాకతారలు యెందాకశశియు - సందాకచిరకీర్తికనందు
మూరయ్యా!

స|| యిటుల వచించి పద్మనేత్రుండు పద్మతంతుచొసంగినవని

గైకొని భావనరుషి నంతోపచిత్తుడై వచ్చుతుండుటయు నింతతో

కాలసేనుండను రాక్షసుండు రాకడ.

కాలవసేను దప్పు

ఇలలోనెలను రాళిమిత్తుడా. నేబలురంగరణజయశూరుడా. ఫల
మానిషగతులబట్టిభద్రులూన - తలలూఖండించేటి దైత్యాధిరాధూడ|| ఇ
వానవాదిసురతాబట్టెదా - దండిభూసురులకు చక్కబెట్టెదా - యీసమ
యంబున యీరేమజగమూల - గాసింపజేసేటి కాలసేనూడ || ఇ || పల
తాయుధంబులబట్టి - ప్రిపంచుబునేచంకబెట్టి - అంచీతంబుగ సేనాలం
దారుగొలువార - మించీయూసభ కూసే తెంచీపాడర || ఇ || ధరణిశింపా
టవాసునీ - నిత్యదళచేదనేపర మేశునీ - నిరతంబుయెల్లయ్య సేనవాడనుచూ
సే - మరువాకమదియందు మరిమూరివేడెడ || ఇ ||

న|| యిట్లువచ్చిన కాలసేనుంజూచి ద్వారకుండేమనుచున్నాడు.
ద్వారక|| మిడిగ్రుడ్లుమింటి కెగయగ • వడిబెట్టుచుమీసములను • వడివడి
రాగ • ఝడిసితి నేమదినిప్పుడు • తడయకనీచరిత మెల్ల త
గనినజెపుమా

కాల. దీక్షద! విచరద్వారకసీవు వినుతించినటుల • పనిబూనివిను
పింతు పరగనాహత - వాలాయముగ రాక్షసాళినామికుడ - కాలసే

మంజనఘన భాహుబల - కష్టమంబులనించి జగతిపాలింతు - వస్త్రముల్ గల్పింప వాంఛయుగలిగి - పద్మనేత్రునివాని బరగుచూనున్న - పద్మతంతువుగొన భ్రాంతితోపన్తి * వీరల నాసేవదలువినర - కోరితెల్పితి గిడుగుణముకు మెచ్చి

ప! యిటుచుచున్నంతలో నొక కాతుసుండయదెంచి కాలసేనునకు దండవ్రామంబులొచరించి యేమనుచున్నాడు.

రాక్ష-క! దానవాధిపవినుమింక త్వరితముగను * భాహుబలుడెవ్వడోకాని పద్మతంతు * తీనుకొనియే గుచుండెను తివ్రగతిని * వచ్చిదెప్పితివిత మొకోవానిశెల్వ.

ప! యిటుల యారాతుసుండు వచించిన కాలసేనుండతిరాద్రాకారుండై విడిగుర్జిల్లుమింటి కెగయూహినంబులదువ్వుచు శిష్టాయుధంబు శేలంబూని యేమనుచున్నాడు.

కాల దర్శన

యేడిరా యాకూర్తుడు యేడిరా - యేడిరాయాకూర్తుడున్నజాడ దెల్పువేగిరంబున - వాడిశరజాలంబులేసి - నేడువానిదృఢచెవాను |యే! దుష్టుడు - యీధరలోనభ్రష్టుడు - దుష్టతనముచేరి యిట్టిచేష్టలుజేసిన నాని - కష్టమనకదృంచి క్షణమునకాలుపురికంపింతుచూచు |యే! మల్కుడిరాక్షసులంతమీరు - మల్లడీ - మల్లుడయితేనేమివాని మల్గిచూడక దృఢతయిప్పల పల్లియెల్లయనేలువాడగు - మల్గికాజు నుడేగలండు

ప! యీరీతిగా తూర్భాటంబులంజేయుచు భావనరుషింధీకొని కాలసేనుండెట్లచుచున్నాడు.

కాల-క! వోరీద్విక్షులజాతా * వారెడవెక్కడికినివు బలుడవునయితే * కారాయుధమునేయగ * కారణముగనిన్ను బట్టిఖండలుగోతుక భావనరుషికిన్ని కాలసేనునికిన్ని వాడం దర్శన.

కాల! ఓరీమర్మదముచె వీవిటుజేరి - పరసీరుచాతంతునుగోరి - గైకొనిపోవుటతగదోరి - పాఠిపోకనిలు శూరుడవయితెను - ధారుణిగూల్చుచ తప్పకనిన్నిక |కం||

భావ! రారా యుద్ధంబు సేయనిటురారా - మాడుమాటలేలవోక్తాకా - తరుణంబు హెచ్చెనీకూరా - పాఠిపోకదుర్భాషలుబలికితె - ఘోరా

శ్రౌంబునగుటనేతునిక - రా రా

కాల|| వీనూకాలాసేనుడనుయేనూ - దనుజాదినాయకుండాను -
నినుహతమోర్పునిదిబోనూ - మానరోసియంతుతనంబున - పూనిదృంతుని
క భూసుర బాలక |వ|

భావ|| నీపూనన్నెవరనిమదిదలచేపూ - భావనరుషియనిదెలియూపు
సాపధానుడవుగా లేపూ - కావరము చెనిటుగంతులు వేసి తె - యీవసుధలాని
న్నిపుడువధించెద.

కాల|| వచ్చేచూడర నీపైగదవచ్చె - యంతటిబోమదమిటుపాట్యె-
పూరుకున్ననుమాటలుమించె - తుచ్చుడవగునిను దృంతుక్షణంబున - చె
చ్చెరతంతును జేకొంటాయెద |వ|

భావ|| చూడూ వాయువ్యాశ్రుబిదోనేడూ - వచ్చెనురెవ్వననిది
చూడు - నీప్రాణంబులగా పాడు - దుకుతుతనంబున మిడుకుచువస్తవి - కడ
తేతదు నీఖర్మముమూడెను.

కాల|| వాగా శివంస్యట పురీనివాసా - విశ్వేషుడచిద్విలాసా -
దోసములెన్నకుకైలాసా - - వానయెల్లయనువరుసతోనేలిస - యీశుడ
వనినేలనమ్మితిగా |వాసా|

వ|| యిటుల అహారంబుగా యుద్ధాభాగావించుచు కాలనేనునిం
టాచి భావనరుషి మరిన్నెమనుచున్నాడు.

కాల-భావ-వాదం-దర్శ-అది

భా|| కూరఖర్మడరావేరా - నిన్నిప్పడె - కూలదన్నెదచూడరా
కూరుడనినిపు మీరివలికెజాపు - భావనిగూల్చెద తప్పకనిన్నిక |కూ||

కాల|| గంతులువేయాకురా - నిన్నిప్పడెవంచూత పెదచూడగా -
చింతలేకబలవంతుడవనిపద్మ - తంతూగైకొనివీపు - నిర్లిప్తయ్యెదవార |X|

భా|| వచ్చెచూడరనిప్పడూ - దివ్యాశ్రుంబువసుధ తల్లడమొంద
నూ - తుచ్చుడవగునిన్ను ధృంతుక్షణంబున - చెచ్చెరసేవెంగుజొచ్చివడు
వాను |వ|

కాల|| పనిబూనినినుదృంఛేదా-తైత్తులకెల్లబలుమోదమొనరిచె
దా - ఘనుడావయితెనిపు కదలానిల్వమి - కనుగొందునేవేళ కాలనే
నునిదెబ్బ |వ|

భా॥ తలఁజుకొరసేవికా - నీమనఁమూసతలిదండ్రులెవ్వారొకా - తీ
లాజాలలుకుంటికెగయూచువచ్చెరి - కేలూడబెరకూనాగ్నేయాస్త్రమిదో
చూడు ॥౩॥

కాల॥ అయ్యమ్యోహతమైతిగా - బాటుండొతో అసహాయశూ
రూడుగా - చెయ్యనరక్షించి చేపట్టువారెవరు - యిద్యోడబోవుమెల్లయ్య
నేలినజేస ॥౪॥

ప॥ ఇటుల భావనరుషి చంద్రుండు కాలసేనులం దృఢవి సంతోష
చిత్తుండై తననిజసానంబుంజేరి

భా-కందార్ధం॥ సిరిభతతవరముచేతను - పరమానందంబుతోఁగభా
సురముగనే - గురిపెద్దతంతునిచ్చియు - దర్శు॥ మురిపెచుతోవస్త్రములు
నూ - మునులెల్లమెచ్చా - పరివరిగతులా - పౌఢూలుమెచ్చా - నాతా
యణునకీది యరుజాగరుడధ్వజము - పరిమేశ్వరుడకగొపతిధ్వజమునయిది॥

కందార్ధం॥ పలువిభచాయలతోడను * నలువకుహంసధ్వజంబు న
యమొప్పారక * వలనొప్పలక్ష్మిభారతి * కిలదుగ్గకువస్త్రవితతి॥ డక్కు॥
యేర్పాడునట్లు - చరిహరులాకు యలరూచున్నట్లు - సరిలాకు మునులాకు
నూటిగన్నడునట్లు - పరమానందముమీర పంచరంగులమెట్లు॥ యేర్పాడు॥

ప॥ యిటుల అనేకచిత్రీవిచిత్రీంబులగు వస్త్రంబులుగల్పించి ము
ప్పదిమూడుకొట్ల జేవతులకర్పించిన వారలవిగ్రహించిగాని శంకరుండవి
గ్రేకొనక తన కవిడగవని పులిచర్మంబు వస్త్రంబుగాగోర భావనరుషిసం
తోషించి అట్లేదెచ్చి యర్పితునని యాచరిమేశ్వరునకు పండనంబాచరిం
చి తన యాశ్రయంబుజేరి

భావ॥ పురహరుడుగోననట్టుల పులులదృఢి * వాటిచర్మంబుదీసియు
వరుసగాను * అర్పణముజేయవలయుకైలాసపతికి * గాఢసేవే
టమార్గంబు కడకువాడ.

ప॥ యిటుల భావనరుషి పులిచర్మంబుదెచ్చుటకై వేటమార్గంబు
బాటలుదేరుటయు తదనంతరంబు

సూర్యునిజేపం రాకడ

క॥ శ్రీహర్షతీమనోహర * కాపాడుముముమ్మోగ కరుణసముద్రా *
శోభింపగోరుభక్తియు * పౌఢుగమ్మదిదలతునయ్య పార్వతిలింగ.

తెలతో నూ - దర్శు అది

వేదతేనుపద్యమిత్తుడూ - దశదిక్కులాను - వెలుగతనతేజమె
ల్లాను - వెడతేనుశత్రులైతెగడగడవణకగాను - కనువాడిమి కులంతగాం
చీసంతోషమొండ || వె || వేదాముచదువుపుపులూ - యిరుప్పక్కలందూ -
వాదాములొడుగుండూనూ - భద్రబూలేకనృసికి యాధానుడూమిహుచ్చుగ్గి.
దు - వెదొంటుతోడ నుగలూమునులు గొనిమూడగాను || వె || ధారూ
ణిప్యాటశేవంపూదీ - నిలయూడూపూదనీ - కోతీతలచూకుమరిమూరి - పు
ల్లామలరంగ యిప్పలవల్లియెల్లయ్యునేలు - మల్లికార్జునతనమనమూనడ
ల్చుచూను || వె ||

ద్వా-గీ|| వాహవామిరలెవ్వరో. అవనిలోన + యిట్టి తేజంబుగలవారినొ
దుగాన + నాకవురిపోసులోమిరు ప్రాకటముగ + తెలియజె
ప్పడి తెల్లెలుదేరిదేవా.

సూర్యుని-క|| ఆరితిగ తెర వెడలియు + వ్యారక నీవడిగినటుల దగరావార్తక
కోరికమీగదెల్పెదః సారకునభ వారువినగ సంతోషమునక

సూర్యును-తెరవెళ్ళేదర్శు తిప్పుట

సూర్యుడను-యూర్యులకెల్ల - కారుడూను సూర్యుడనేనిక కార్మ
కార్మముల - భయ్యర్యముతోడను ధర నెరవేర్చెటి || నూ || ధీరుదాను-కదగ
బలశూరుడను - తారహగ్రసుకుమూరసుందరా - కారుడమణిస్వతిహాతికి
రీటుడ || నూ || మేలుగాను జగతి నెల్లనేలెదాను - చాలగబ్రహ్మవివీలి కాదు
అరు-యేలుదునికనే నేకభావమున || నూ || వాసిగాను-శివంప్రకృతి వా నుమే
నూ - యీగమాయంబున యెల్లయనేలెటి - వానవనుతునుల్లానముగోడెటి.

ద్వీపద|| వోరివ్యారకవినుము యొప్పుగానిపును - ధారుణిశృణుం
ము ధాతవశేమున - కశ్యపబ్రహ్మకు గలగినవాడ - చక్రతేలోకముల్వలసి
నెరితి - నడపునుభానుడ నండుగినాపేరు - గమవడిఖర్మలు గలుగుటామెల్ల
దినముయేర్పరచుట నినమణియండుగి - ఘనముననురలును కతుయతువరు
లు - శూరులునునవీరితి జాతుకుధాతి - యూర్యులకెల్లను యూదిత్యుడ
నుర - కడుప్రసిద్ధుడనుగ్ని కంజభవాది - కుండలించుగిలకీలిక గొనియా
కుదురురా.

దర్శన ఆది

విసరా తెలివొందీనీవునూ - పృథాకరుడనునా - గనరా మోదంబు
 తోడనూ - ఘనతురగములేడును విలసిల్లెటి - మణిమయరథమున దినము
 శరించెద విని! పాకశాసనుడాదిగా - సురమునులునన్నూ - ఏకనిష్ఠాతా
 నల్లగా - ఆకమలాత్ముని సభిరుతిజేయుచు - ఏకచక్రముగ నేలుదునీభవి
 వి! కమలాట్రుప్రదవినరా - పశుపక్షుంబ్రహ్మణు - శమమూగజూచువాడ
 జూ - విమూఢామూల వేడ్కధరించెతి - అమితబలాధ్యుడ యాదిత్యుడనే
 వి! నూటికినొకదానియందునూ - శివంపాట్రుప్రదశుడ - హాటక చేలునిదల్లు
 నూ - పాటిగయ్యుల్లపల్లియెల్లయను-నీటంగబొంగనిటకేతెంచెతి విని!

క॥ ఈజానివిసాభార్యయు * నామీదచుభక్తిచేత నలరుదునుండ
 కామసుఖంబులకెల్లను * ప్రేమంబులుగూర్చుచాయ పేరును
 విసరా.

ద్వార॥ పృథాకరమహారాజుపరాక్ - ఛాయాదేవిమనోంజనప
 రాక్ - భూమండలాధిపరాక్.

సూ॥ శబాసు బలేశభాను.

ద్వార-దర్శన-ఆట

రవిరాజగూర్చుండుమా-మోదంబూన నవరత్నప్రీతంబునా - భువి
 జరులందరుపూజలునేసుగ - నివిగుండిసురలంత దివ్యాజ్ఞములుజల్ల ॥౧॥
 పండితవరులాదిగా ప్రస్తుతినేతు - నిండువేడుక మీరగా - చండకిరణుడ
 ప్రచండతేజాడవు- మండితగుణధయిర్య మకుటకుండలధార ॥౨॥ వారాంగ
 నలునాడగా - పరుసతో బెరివాయిద్యములుమోయగా - ధరణీశివంపాట్ర
 టభామూనినఖనీవు - మురయూచుయెల్లయ్యను మోదంబుతోనేలు ॥౩॥

వ॥ యిటుల సూర్యుండు సీంహానశాసీనుండైయున్నంతలో నాతని
 భార్యనుగు ఛాయాదేవి యేమనుచున్నది
 ఛాయాదే-గీ॥ ప్రాణనాయక మొక్కెడ భక్తితోను * నామనంబుననొ
 కకోర్కె నలరియుండె * విన్నవించెదమీరలు వీనులలర
 యాలకింపుడిమన్నించి యతులితముగ.

ఛా-వ॥ ప్రాణేశ్వర నామనంబున నొక కోర్కెగలిగియున్నది దా
 ని మీతోవదించెద కావున మన్నింపజేసుదాన

సూ-వ॥ ప్రాణేశ్వరీ యేలయుట్లు పల్కుచున్నదానవు అది మొట్టి
సంగతో నిధానాబుగా వక్కాణింపుము.

సూర్యునికి ఛాయాదేవికి వాదం దర్శన-ఆట

ఛా॥ మనవియొక్కటిగలదు మన్నింపవలెమీరు ప్రాణనాథ - దే
గవినుమితు యావాత - వేడూకమీరగ ప్రాణనాథ

సూ॥ మదవతిమీయొక్క మాటమన్నించితి ప్రాణనాయకీ - వే
గవిధితంబుగనునాతో విన్నవించుమిసేపు ప్రాణనాయకీ॥

ఛా॥ కర మొప్పుమనసుతకుకల్యాణగునుసేయ - ప్రాణనాథ త
గిన వరునెందుజూచితో వసుధేశ తెల్పామి ప్రాణనాథ

సూ॥ పసిబాలికానికి పరిణయమేలనే - ప్రాణసాళి - నోచినరూ
మానేత్రినీజేలతనమునూను ప్రాణసాళి

ఛా॥ వవళువ్వనులయింట నటులయింటగరాదు - ప్రాణనాథ
యీభువిలోననవకీర్తి - పూనివాటిల్లును ప్రాణనాథ

సూ॥ నఖినీదుబుద్ధికి సంతోషనూయన - ప్రాణసఖి - నేనికభ
ద్రావతిపెండ్లి యింపుతొగావెంతు ప్రాణసఖి.

ఛా॥ మీకుదెలయనిమాట మేదినీగలదెందు - ప్రాణనాథ-యిట్టి
లోకపాలితజీవ లోలమొక్కెదనీకు ప్రాణనాథ.

సూ॥ భాసురముగశివంప్యాటనివాసుడ - ప్రాణసఖి వేగ వానీగ
యెల్లయ్య పోషాడెగలడింక ప్రాణసఖి

వ॥ అని యిటుల మరిన్ని ఛాయాదేవి యేమానుచున్నది.

సూర్యునికి ఛాయాదేవికి వాదం రూపకం.

ఛా॥ ప్రాణేశమనచిన్ని బాలామణినియిందు - నాణెంబుతో బిల్వ
సంపూడిమీరు.

సూ॥ అతివరోచినుభద్రా - వతినెందుకనియిటకు అతివేగరప్పింప
నదియేమిపనియూ

ఛా॥ తనయామనముననెవర్రి - తాగోయిందెనో - వసిబూనినడ
గిన బాగుండూచినుమూ.

సూ॥ వరసుతకునుదగిన-వరుసేదెప్పింతు-తరుణీతనయనడుగ-తగ
దండూరిలనూ.

భా! యెవ్వారిమనమహాన - నేమికోరికగలదో - యెవ్వారెరుగ
దురు యీభవితోన.

సూ! అటులయి తెనాకిక - ఆనందమా యెను - తటకూన విలిపింతు
తరుఁగిదిఁతిలకూ.

భా! ధరణీశివంప్రభు - ధామనాననఖుడాపు - పరగూనయెల్లయ
ను పాలింపూడికనూ.

ప! ఇటుల తన భార్యయొక్కమాటలకు ప్రభాకరండు మిగుల
జంతసించి ద్వారకుంచిలచి యేమనుచున్నాడు.

సూ! ద్వారపాలకనీవేగి తక్షణమున ♦ కూరిమితొనాదు ముద్దులకూ
తుకయిన ♦ భద్రగామినాచిన్ని భద్రవతిని ♦ దోషకొనిర
మ్ముపొమ్మింక నేడునిటకు.

ప! ఇటుల వచించిన ద్వారకుండు మహాప్రసాదలబనివెడలిపోయి
జంతనో

భద్రాశతి వేపంరాకడ

క! కీర్తిపారతిహృదయేశ్వర ♦ పాపాటవిశంగసుజన ♦ పాతితలింగా
నాపాలిదైవమీవది ♦ నేప్రొద్దుప్పురించుదాన నేర్పడమదిలో.

తెరలో దర్శు ఆది

భానుతనయవాళ్చెనూ - వాసుభానులార - భానుభమునుపొచ్చె
నూ-భానుతనయముద్దు భామీనులనుగూడి - గానంబుజేయూచు కాళ్ళి

గజ్జలుగదుల |భ|| తిన్ననినకుమోముతోపగగుల్లుచు - నన్ననిమగ్నబుతో - పన్నీటన్ననంబు బాగుగజేసియు - వన్నేచీరయుగట్టి వాయ్యరమొప్పుగ |భ|| కురులూనున్నగదవియూ - కొప్పునుబెట్టిగొండలందు నజేర్చియూ - యురమూనపసిడియాభరణాలు మెరయ్యగ - కరమొప్పుగ శమూన గంధంబుబూసియు |భ|| పల్లామరంజిల్లుచూ - శివంప్యాట-పాల్లీకాజ్జానిదల్పుచూ - చల్లగాయిప్పలపల్లి పెంకబడయన-యెల్లయాఖ్యుని బోవనెంతోముదంబూన |భ||

బ్యా-కం: బాలామణిమీరెవ్వరొ * చాలగమీచరితమిపుడు సంతసమొప్పుక * లోలాక్షి తెరముకెల్చియు మేలుగవచియింపుజనులు మెచ్చునటులగా.

తెరవెడలుట భ-దర్ప-శ్రీపుట.

తనయానే - తద్దమిత్తూని - తనయానే-తనయను నేనిక తల్లిదండ్రుల - ఘనముగనాజ్ఞచే మనమురియూజెటి |త| యింతినే స్తుమకరునీచేతి బంతినే - చేతులొదిలుకయు వీళినిబలుకగ - భాస్తిగచెలులకు నీతులు గతిపెటి |త| బాలానే సద్గుణముల నీతానే - బాలనుయిప్పల పల్లియెల్లయను - నెలెకింకరులీలు నమ్మిన |త|

భద్రావతి స్వీకర.

వినవమ్మవోసఖ వినుపించెదాను * కనవమ్మనాయొక్క కథము చ్చటయును - శ్రీకరంబయినయా క్షీతిలోపలాను - పాకటభోగములో భాస్తిల్లుచుండు * సర్ధమవరమేష్టి గలదొకవాతి * పర్చిపటికంచు వసుధాతలంబు - నమ్మహామహానకు ననుగునూనుండు - కొమ్మరొసూర్పుండు సురవరులండు * వారికిభార్యయు సరళాయదేవి - నారిద్దరికినేను వరసుత నమ్మ - విద్రుమబింబోష్టి వినవెరాపేరు - భద్రావతియున బరగితనమ్మ - వీర్చితోజనకుండు బిలిపించెనన్ను - నాతిరోయిటుజేర నయమొప్పవొస్తే

భద్రావతి దర్ప-అది

హితమతివిన వేదెత్పదాను-నాపేరుధద్రావతియు దురింపువేడ్కతోను - సలతముజనకుని నన్నిధిజేరగ .. అతివైభవమున నరుడెంచితినిటుహి మానీనిచెక్కుటద్దములునూ - శోత్రీముల సుందర - మూనుకీకారముల లమ్మించాను - చానరొముత్యపు సరులెదలేసియు - గానముజేయుచు కథ

లిటువస్త్రీవి |హి| కరమూలుకర్ణులాతోండమూలు - సకకుచబంతలు జగ
గాగుకలుపంబులనమించూను - యిరువ్రక్కల నన్నింటలుగొలువగ -
మురయుచుఅంతఃపురమునదిరిగెద |హి| జననీశ్రీఛాయాదేవివిశవే- వన్న
నుదినమందు - కనురెప్పవలెనూ - గాచుగనవే ఘనమగునీక్షితి కాధా
రుండగు-దినమణితనయును తేజోవతిని |హి| పల్లవాదరివీనుయేనూ - స
త్యముదస్ప కల్లులుబల్కుదానగాను - పుల్లమురంజల యెల్లయనేలెటి -
మల్లికార్జునా మనమునదలచెద |హి|

చెలి-వ! అమ్మాఅటులయితే మాకు చాలసంతోషమే కాని అ
దుగోలచ్చట మీనాయనగారయిన సూర్యభగవానులున్నారు చెంతకేగి
విచారించుమి అచ్చటమితల్లిగారుకూడ వున్నాడు. అని యిటుల చెలిక
త్తెచెలిపిన భద్రావతీదేవి తనతలిదండ్రులవద్దికి జేరబోయియేమేమేచున్నది
సూర్యునికి ఛాయాదేవికి భద్రావతికి వాదం దర్శ్యుల

భ! దండమిదుగో నాయననీకు |దం| దండములిదుగోదోర్ధంధ
పరాక్రమ - మండీతగుణనాపై నిండూపేచునుజూడు |దం|

సూ! చల్లగాను వర్షిల్లుచాల |చ| చల్లగనువర్షిల్లినీవిక తల్లిదండ్రుల
పేరునిల్పుము - యెల్లలోకములందు కీర్తిని యేలుమీరవహించుతనయా

భ! జననీమీకూ - వందనమిదుగో |జ| జననిమీకిదే వందనంబు
ను - ఘనమిదివర్షించుదానను - జవకడిటగును విలసంపిన - పనియదే
మొ విసగదెల్పుమి |జ|

ఛా! అమ్మారావే - సనుగన్నముద్దుల - గుమ్మారావే |అ| అ
మ్మముద్దులగున్మనీక - సమ్మతిగ పెండియొనర్చగ - శెమ్మంబున బూని
జనకుడు - ఇన్నిటకుబిలిపించెనుమ్మా |అ|

భ! పుల్లమున సంతసమాయె |పు| పుల్లమునకడుసంతసించితి - మ
ల్లికార్జునికృపయెటులాకా - తల్లిదండ్రులు మీరుయిప్పల - పల్లియెల్ల
యనేలువారలు |పు|

వ! అని మరిన్ని యేమనుచున్నారు..

ముగ్గురికి వాదం దర్శ్యు చావే.

సూ! బాలసోనీమనమూనందూ - బలసియున్నామాటదెల్పు -
యేలయనగనీదుగో శ్మయూ - యడగీయునేనూ - మేలుగాను పెండ్లినేతు

నూ || యడ ||

భా|| అమ్మనీడుమదిసీగలుగు - యట్టివరుసీజేప్పవేగా - సమ్మతింపి
తండ్రితోడనూ - సంతనముహేచ్చా-కొమ్మరో వినుపింపువేగను ||సం||

భ|| నన్ను కుడుగుటేమియిటులా - నాదుతల్లిదండ్రులుమీరు-ము
న్ను బ్రహ్మచారీయుడనూ - జననీనాకొదటా ముఖ్యవరుసీవేద్యతోడ
నూ ||జననీ||

నూ|| కోరినట్టివరుసీనీకూ - కోమలాంగీగూర్చెదాను - ధీరులయి
నవారు సురవరులో - శూరులుయెవరోతేటపడగదెల్పామినాతొ ||శూ||

భా|| మొన్న విరులూ కోయాబోవా - యన్నమాట దెల్పావేగా
నన్నతాంగిదాదనేలనూ - చాలాగకోర్కెవిన్నవించూ జెనకూశోడను||

భ|| నారదుండూమున్నుబల్కే - చారుసురవరుడు భావనుడూ -
హరిజాక్షిసీకూతగినట్టి వరుడంభూదెల్పా కోరియుంటీనానీనామదిసీ ||వ||

నూ|| ధారుణిసురుండులతడూ - తప్పగాదయతేరిగోర - కారణం
బూయెట్లుజవ్వనూ - నాముద్దులతనయా - కామ్యమెట్లో నిజముబల్కు
నూ ||నా||

భా|| మునులయందో సురులయందో - మోదమందీతండ్రితోనూ
మనమునందూయున్నావల్కులు - ఘనమతిసీనేడూ - వినగచాయామేలు
గిలుగును ||ఘ||

భ|| అగ్నియందూయవతరించే - యాహ్యలెల్లమెచ్చేగాను- యగ్ని
తేజమొప్పువాడయ్యా - దళదిక్కులయందు యావరించేకీర్తితానయ్య||

నూ|| బాలరో యాభావనుడుండే - పట్టణంబూయేనెరుంగ మేలు
గాకూర్చేదదెట్టులా- యెల్లయనేలు- కాలకంఠుడెగలడూ మనకికా ||య||

వ|| యిటుల సూర్యుండు భావనరుషియుండే పట్టణంబెద్దియో నె
రుంగిది యాతనినిటకు నెట్లురప్పింతునని యాలోచించుచుండ భద్రావ
తీదేవి యేమనుచున్నది.

భ-వ|| జననీ జనకులార యాభావనరుషిని దప్పయితఃపరుసేవెం
డ్డియాడను ముమ్మాటికీమాటనిజము.

సూర్యునికి ఛాయాదేవికి భద్రావతికి వాతం దయ్యి అట

నూ|| పూరుపేరులేని గరునిగోరెదవేల బాలామణి . యింక సుర

అనెవ్వరినయిన సూటిగగోరును బాలమాణి.

భా! పూతుపేనులేక యున్నారయెవరయిన - నాయనగారు - అట్టి చాతుసుందరూని సమకూర్చునాకిక - నాయనగారు.

సూ! జవనగ్యసంపద చిత్తోన్మదేవియాక - బాలమాణి - అట్టి నవమోహనాంగుని నటుగోరతగడేవో - బాలమాణి.

భా! తనయారోవిచునీదు తండ్రిజెప్పినమాట - నాదుపుత్రి వేగ వి గతున్న నీకిది విహితంబుగాదిల నాదుపుత్రి

భా! నారదుండుదెల్పె చాతుసుందరుడంచు - తల్లిగారు - యింక వేరేనెవ్వనికోర వెయ్యిజెప్పినగాని తల్లిగారు.

సూ! యిలలోననీకిట్టి హితపుత్రగడునుమ్మి - బాలమాణి - అట్టి కలహాపియునిమాట కలనయిననమ్మాకు బాలమాణి.

చా! తల్లిదండ్రులమాట దప్పరుధాతిని - నాదుపుత్రి - నీవుయె ల్లకగ్యలవలె యోచించుమామిడి నాదుపుత్రి

భా! మానంబుగాచీర మాన్యమతానయ్య - నాయనగారు. నా మానధనుండతడు మర్రివేరెనొల్లను నాయనగారు.

సూ! చల్లగాయిప్పలవల్లి యెల్లయ్యనేలు - బాలమాణి - యామ ల్లికాజ్ఞానికృప మరియెట్లుండేవో బాలమాణి

భా-క! జనకాచింతిలనేలను + పనిగనునేడవికేసి + భావనరుషికై + ఘనమైతపమొచ్చెడ + అనుమానములేకనన్ను అంపుడి మీరే.

ప! యిటుల భవ్యావతీదేవి భావనరుషికై దపంబొనర్చెదనన్ను సూర్యుడును ఛాయాదేవియు విగుల దిగులొంది తమపుత్రికారక్షణము తో నేచునుచున్నారు.

వాదం మ గ్గురికి బర్వ ఆది

సూ! వలదేనాశల్లి - హటమునుబూచి వల! వలదునాదగు వల! కుపినుమిక - జలజలోచనఅడవియందున - బలుమృగంబులజూచిమనము న-భయమునొందెపు బాలికామణి ప!

చా! పనుగన్న బాల - నినువిడచినేదిన మోర్వజాల - అన్నాపాన ములన్ని గోసియు - అడవిలోశకమెట్లాశేసెత్త-కన్నతల్లిరొనిన్ను విడచియు

కాలమెటువలె గడపుచున్నను

భ॥ జననీజనకాలు - మీరలుచింతజేయాకునికను - మనమునం
మనమీతలిక అనుమానముండకనత్యంబున - మనమిదినిశంతోమనా
దుచు - కాంక్షతోడవలసంగుడు ॥౨॥

సూ॥ అమృతరూపినవే - నానామృత సహస్రములను
కనావాక్యములను - నలింలొచుచుచుటదేలను - యామృతరూపి
వకుని - యిప్పుడేనేవేకదెచ్చున ॥౩॥

ఛా॥ తనయారూపినవే - నీమీటజేతు ధరణిలోలగదే - అమృత
నికయ్యిక్లిపిటు - అడవివానమజేలజేసెను - ఘనుమనీషగు జనక
కడువడిగనీపరునిదెచ్చును

భ॥ వాసీగవినుడి - దీనించీనా వాంఛదీర్పండి - భాసురబుగనేను
యిప్పల పల్లియెల్లను నేలువాడగు - యాతుడొగ్గియల్లికావలను - నెల్లపు
ను నేదల్పుచానను.

భ-గీ॥ జనకనీవిట్లుచింతింప జనునెమితు * లోకరతుకనీవు తిరిలోక
జ్ఞాని * విగుటచేసివేకుంగని వసుధగలదే * ఆజ్ఞానోనగుమానసిం
క నగుదాన.

న॥ ఇటుల భద్రావతీదేవి హుటాంబున తనాజ్ఞానవిడిగన సూర్యుం
డున్న ఛాతూదేవియున్న తమ ముద్దులకుమార్తెయొక్క నానావంశులను
శరణిసింది యేమనుచున్నారు.

సూ-గీ॥ సంతసంబామెతనయనీసాహసమున * నీమృతమునోధింపనటు
లనంటి * స్వరితముగనేగినివింక తపమొచ్చి * నీవరునితోడు
కొనిరమ్మ నీరజాక్షి.

న॥ అటుల సూర్యుండు సెలవొసంగిన భద్రావతీదేవి జననీజనకు
లకు వండవంటి బయలుగరియొక ఘోరారణ్యంబున జగ్రవేసింది అచ
టి చిత్రంబులన్నిటింజూచి యేమనుచున్నది

భ-దర్శు-జల్ప.

యావిపరమువణింపగ - నావశమేభువికవల - దేవతల్లెలు
వేకుకదిరిగెడు స్థకమనితోచెను ॥౪॥ మల్లెలుమొల్లలు జాబులు - మం
వీగంధపుతరావులు పల్లమురంజల్లెను యాచల్లనితెమ్మెరవీవగ ॥౫॥ శుక

వికారకరపములు సోకగ వీనులకందము - సకలమనోరథములుకొన - సా
గకయుండు నెనిచ్చట | యీ! కలకలయనిపాడెటికో - కిలలెన్నోగలవిచ్చ
ట - వ్రులునుశిహ్వాములాదిగ - గలవనినాకికదోచెను | యీ! చక్కని
సారంబులుగల - చల్లనివలిలాఙ్గంబులు యెక్కడజూచిననాకిక - యెంతో
వితగిపోచెను | యీ! సూటిగనేపమునుని - చొప్పటనుజే సెదవరుకై -
మాటికియెల్లయదనెలెటిమహాదేవుడెగలడింకను | యీ!

క॥ యాహోరారణ్యంబున * బాగుగనేదవమొనరు భావనరుషి కై
శ్రీగిరిజాత్రయవల్లభ * వేగమెశామదినినిన్ను వేడుకడలతుకా.

ప॥ ఇటుల భద్రావతీదేవియొక చెట్టుకిందగూర్చుండితపంబుచేయు
బూని యుండుటయు పదవ నొకనాడు బ్రభాకరుండు తనకూతురుకై వెద
కుచు యేగునుచున్నాడు.

సూర్యునిదర్శన ఆట

తనయానీవెటుబోతివై - నాముద్దుల తనయానీవెటుబోతివో - ము
నమైనయడవీలో - కాంచనాంగిరొసీవు - పనిబూనితపమూని పగిదిజేస్తూ
న్నావో | త॥ అప్పుడెవద్దంటిని - నాతనయాని న్నొప్పుగబ్రతిమాలితి
చెప్పినవలుకూలు చెవినీడకనుసీవు - వొప్పులకుప్పనీవుపవాసములచేత॥ త
యెన్నిబుద్దులుజెప్పినా - వినకనీవు యేగీతిహటమూసనూ - పన్నుగనినుజూ
తు భాగ్యంబునెన్నడో - అమ్మలమిన్నానన్నారాడిచాలజేసి || ప॥ కన్ను
అనినుజూడకా - నొకఘడియైన - నున్నవాడనుగానికా - పన్నుగనిప్పల
వల్లి యెల్లయనేలు - పన్నుగహారుడు పాలించునిన్నీక ॥ త॥

ప॥ ఇటుల దుఃఖించుచు సూర్యుండు అంబరవీధినుండి తన కొమా
తెకాయగు భద్రావతీదేవిని వెదకుచువచ్చుచుండ నొక యరణ్యంబున
మాసముద్రించాల్చి తపంబొనర్చు భద్రావతిగని సంతోషభరితచిత్తం
డై అనేకవిధంబులదీవించి తన మనంబున నేమచుచున్నాడు.

సూ-గీ॥ జాలచందుగినివించు నా బాలమణిని * చూచిపరులెవరయినను
సోకకుండ * మత్ప్రతాపంబుచేనొక్క మాయకొలను * కల్ప
నముజేతునిచ్చోట ఘనముగాను.

ప॥ యిటుల సూర్యుండు తన మాయచేత అచ్చట నొకకొలను
యేర్పాటుచేసి యేమచుచున్నాడు.

సూ-గీ॥ భద్రవతిభావనరుషి భావిలోని + జలముద్రావిననుందు
రూ చల్లగాను + యితరులెవ్వరుయూజలంబించుకయిన ! స్వీ
కరెందినజత్తురు సీరముబగిలి.

వ! ఇటుల వక్కాణించి సూర్యుండువెడలిపోవ నంత భావనరుషి
ధనస్త్వంకారంబుజేయుచు

భావ-దర్శు ఆది

మృగవేటలాడేదానునేడు - మిగటిమితోడతనూ ||మృ|| నగముల
వర వన్నగములుబెదరగ - భుగులుజెంది భూనభములువణకగ ||మృ|| గం
డభేరుండంబులబట్టెదను - యుండుమృనినారి - అండబాంబుకమ్మోగింపెద
నూ - రెండమ్ములనాదండిశివ్యముల - కొండలవలెనేగుల్తున్నట్టిని ||మృ||
శరభశాధూలంబులబట్టెదనూ - భల్లుకములనునే శరజాలామూసెను
రిగించెదనూ - గరగరలాడెటికా రెనుపోతుల - గురుతరముగనే గుల్తును
ఱుంబున ||మృ|| వలలేసిపులులబట్టెదాను - బట్టియుదాని - బలుచర్మము
నుదీసెదాను - ఫలమనినేనిక ప్రమథులుబాగుడగ - యిలనర్పించెదయీశు
నికీకనే ||మృ|| జనకూనిమాటసల్పెదా - శివంస్యాటపురీశుని - మనమూన
దల్చుచుండెదా - పనిగనుయిప్పల వల్లయెల్లయును - ఘనమతినేలెదకాం
క్షతోనిప్పడు

వర్తకోకిల

గుట్టలన్నియుమెట్టివచ్చియు - గ్రుడ్లనెర్రగశేసియు - చెట్టుకిం
దను గూరుచున్నది - చేటుబెట్టుతియ్యెంటిమై - పట్టిడినివధించియిప్పుడె-
ఘాలనేత్తునికీత్తుగా - గొట్టితీరెదగాకదీనిని - కోరిబ్రాణాశయంబునగ !

వ! యటుల భావనరుషి పులిచర్మంబుగైకొని మార్గాయానంబు
చేతదాహపీడితుండై అక్కడక్కడ జలంబులు లేనందున తన మనంబున
యేమనుచున్నాడు.

భావ దర్శు ఆట

శ్రీశైలవాసా - అంబికనహిత - చిద్వీలాసా - శశిధరనీకిదేశర
ణుజేసెదస్వామి - విశదంబుగాదాహ శేదనకల్హాతుఁ ||శ్రీ|| శ్రీగిరిజాలోల
భక్తసుపాల - సింధూదయాశా - వాగీశవందిత వనజలోచనహిత - బా
గునేయకనాకు జలమిచ్చువారెవరు ||శ్రీ|| పుల్లంబులోనా - నినునమ్మితియు

తగభావన - చల్లగయిత్తున్నట్టి యెల్లయనేలు - మట్టి పాదకానదేవా మ
తెన్నుబోవ్రామి కిచ్చి

కీ అల్లదెజకములగుంపులు • కొల్లలుగావచ్చుచుండె నోరికలలరకా-
యల్లనకనెన్నాచెడ • చల్లనిదలముండనందు సంశయమామో.
నీ అని యిటుల భావనజుషి యామాయానరోవరంబుంజేరి అది
యన్నానాకప్తానంబుల దీర్చుకొని జలంబులు పానీయంబొనర్చు నొకతో
ల విశ్చిముఖి నలుదిక్కుల పరికింపవంతే నక్కడ నొకచెట్టుక్కిరింప వతిథుతో
రంబుగా దశంబొనర్చుచుండు ధద్దానతీదేవినిజూచి తనమనంబున నే
మనిదితర్కించుచున్నాడు.

సీ భావచంద్రునిమించు ఫాలభాగమునందు • కస్తూరిలేఖచక్కగను
దీర్చి • టులులకీల్లకేవేల గొండలందునమర్చి • పుష్పంపుహార
మంత పోనగట్టి • బంగారుజల్తారు వట్టుచీరధరించి • సాక్షుల
కొన్నటి సాంపుదాచ్చి • గళమునగంధంబు కజినీకపముగజూసి
కాటుకకన్నుల కరళదీర్చి • యంతశృంగారకతియుయ్యి యుచుట
తపము • జేయుచుండెనుయిక యేను జెప్పజాల • రంభస్కూర్చి
ఘోరకే రతియొందియు • మనచాస్త్రపుటికమర్వంపుయొలుక.
వీరిని యిటుల మరిన్నేమని వణించుచున్నాడు

దర్శన జాల్స్

యోనుడితీమణియెవ్వరో - యెంతో చిత్రముదోయెను - పనుధలొ
దీనివణింపగ - వశమేనాశికనహళా యీ! బాలాచంద్రునిమించు ఫాల
భాగముదోయ - నీలనూతుమ్మెదల బోలూ వెంట్రొకలూ యీ! సుమతీ
రుసీధనువనడగు - సుదతీనబొసలండము - కనులాదళములబోలు - కా
మినికనురెప్పలుహా యీ! తిలపుష్పనునమించు - తెగువానాశికమైతె -
తలచొప్పగ తుదధరంబులవణింపగనాతరమే యీ! శ్రీకారంబులబోలు
యెలియాళోల్లిమా అండము - శంఖంబును విదళించెడిజలజాక్షి కంటముహూ
యీ! కలికీసరికుచములుబంగరుకలశంబులమించును - అలిసేనీత్రొడ్డలై
తెను - అరిట్టిస్తంభంబులెహా యీ! అరయగయోనుందరమును - అప
నిలొన్నెదునగలదే - సురపరభేదరకన్నర - గరుడోరగకన్యయొకో యీ!
ప్రల్లమురంజిల్లెను యీ పల్లవముఖనేజాడగ యెల్లయనేలేటివాడగు మల్లే

శ్వరునిసాక్షుకా | యో |

శా | అని యిటుల వణింపుచు భద్రానతింజేరబోయి యేమనుచున్నాడు.

భా - దర్శన-రూపకం.

యెవ్వారిదానవేనీ - వెదమాకుతపమును | యో | నివ్వటిల్లాగ జేయూ నీననమంచును | యో | తలదండులెవ్వరోవా - తరలాక్షి దెబ్బవే | తా | కులమే దిస్థశముయేది కోమాతగాత్రీజేమె | యెంకమానూలలోన-యేలనున్నా వికా | యో | దండిచ్చుగమూలజూచి - గుండెలోజడియకా | యో | మను నీజేచిల్లనాతో - మాటాడవేలనే-వకుడాగురుజవరోనిను - వదజాక్షి దెల్పవే | యో | భరణీయెల్లయ్యునేలు భవశాంగుసాక్షిగా | భా | పరజూనందంబుదోడె - పణిగినుజూడగా | యో |

వా | యిటులనుచున్న భావనకుడిచలుకులు వినిభద్రానితికన్నులు దెరిచి మహాకోపంబున యేడుచున్నది.

భావనకుడికి భద్రావతికి వాదం దర్శన రూపకం

భా | జోరానీ వెవ్వడవు నన్నంటరాకూమురా | కూ | రానచంపుమా టలు కూయుచున్నావురా | యో |

భా | క్రూరూడగాను యేనిక - శూరూడవిసగజే - కూరీమినిన్నుజూచి కోరికగలిగెనే | కూ |

భా | బోటూలతోడనిట్లు - పోణిమిట్టట్టూ - పాటీగాదందురిలలో పారిపోవ్వుక్కటా | యో |

భా | నీకుక్కదనముజూచి - నేగోరియుంటినే - వాచాదోషంబుతేల వడిగానన్నెలవే | నీ |

భా | పాపాత్మనాదుశపమూ - భంగంబుజేసితా - కాష్టాదుకొమ్మిజేహము - శాపంబూబైతాగా | వా |

భా | శాపంబుదెట్టితేమి జడిసేననుకుంటివా - పాపాత్మడనుచునీవు బలికేపుచుగువా | వా |

భా | యితెటివీరుడవునీ - వెవ్వరోదెబ్బుడీ - చెంతకిటురాళనీకుచలితంబు నుడుపుడీ | యి |

భా | పల్లవాధరియిప్పలపల్లియెల్లయ్యునేలు - మల్లికార్జునిసాక్షిగ

మరిగోడెదాను సేలు | ప |

వాదం వర్ష ఆట.

భా| నుండరీమణినిమవాక్కులకు - మోదమొందితిమదిసిద్ధితిల
కూ | నుందరి |

భా| ముందూదెలిపూమునీదూచెరితమూ - మందబుద్ధిచెమాటలా
డకుమూ | ముం |

భా| భామవినవెనేభావనరుషిని - ప్రేమబూనినన్నేలుమంటిని |

భా| నామనోహరనీతెచ్చితివా - సోమనకుసూర్యనుతనింకుబో
వా | వా |

భా| పరిసిజాక్షిరోయిపుకన్నమాట - మరలబల్కామునిందూసి
నోటా | ప |

భా| భావితనయాను భక్తావశ్శీని - వనజలోచననిన్నేగొరితినీ | భా

భా| సూర్యనుతవంచు నీదెలియకాను - చర్యబూనీతిక్షమింపూమి
కగు | ను |

భా| స్వామియేలామికనుమానమూను - నామనంబుననినుగోరి
నాను | స్వా |

భా| అతివంజామాటతగదేమినాక్షి - హితవుగావెయ్యెల్లయ్య పో
ఘనాక్షి | ఆ |

ప | ఇటుల భావనరుషి పలకకులకు నులికిపడి భద్రావతీదేవి యేమ

నుచున్నది.

వాదం ఆట.

భా| దయజూడుడికి నాపై దండమిప్పించెద ప్రాణనాథ . వేగ నయ
మూగమీరలు ననుపెండ్లియాడూడి ప్రాణనాథ

భా| నాథాయనుచునీవు ననుచిల్వడగదేవో - భానుపుత్రి - నీ శ్రే
డమెరుంగవు వేదవిప్రజడనే - భానుపుత్రి.

భా| బహునాశ్శుచుండినీ భ్రాంతిగిలియుంటి ప్రాణనాథ - నీవు బా
హుబలుడవంచు పరగనేగోరితి ప్రాణనాథ

భా|| వ్రాసుగుణావతినివ్ర పరుసదెలియలేవు - భానుపుత్రి - నేనూ
సురుడనుశయ్య పొత్తుతగదునీకు - భానుపుత్రి

భా| ఘనభూసురుడనంచు కఠినంబుబలుకాకు - ప్రాణనాథ - నీవు ఆ
నలపుత్తుడవల్యో ఆమాటలికమాను - ప్రాణనాథ

భా|| వనజాక్షిసిక్కిట్టి వరుసెనరుజల్పితే - భానుపుత్రి - నన్ను ఆనలపు
త్తుడవంచు అతివారొబలికెవు భానుపుత్రి.

భా| నారదంచుమున్నునాతోడబలికేను - ప్రాణనాథ నీకుమారులే
జముగల్ల మగడు భావనరుడంచు ప్రాణపాథ

భా| ఆలాగముననాకు ఆనందమాయెను - భానుపుత్రి - నేనుయిల
లో యెల్లయునేలు యీహునిసాక్షిగ - భానుపుత్రి

ప|| అని యిటుల భావనరుషి సంతోషపడిన భద్రావతీదేవి విక
సిగవదనారవిందయై యేమనుచున్నది.

వాదం రూపకం.

భా| ప్రాణేశ సేకునాదుశ్శాగ్ధ్య మేమందుగా - నాణెంబుతోడమీరికి
నరుగూడెంచూటచే |ప్రా||

భా| వనజాయతాక్షిసీదు - వాంఛజెల్లెనుగా - పునవళిబ్రహ్మదే
డు మనలనుగూర్చెగా |ప||

భా| గూర్చినందుమాకుపాండు - గూడావెండాకరి - పోర్చుకొబ
లనుమ్మి వలరాజుబారికీ |గూ||

భా| అతురతజెందులేల , అతివారొవినగదే - శ్రీతమతిపెండియ
నబెనుకనుఖియింతమే |అ||

భా| అసించియుంటిమి కై నట్లనబోవోడి - వోసుగుణావర్ణనా మువాం
చలుదీర్చుడి |అ|

భా| తరుణినీపిటులబలుక - తగడందూ రెల్లరూ - పురుషూరిబలమిశే
య-పొలపీకిజెల్లదూ |అ|

భా| అబులయి తెప్రాణనాథ అనజాలనేటికి - తటకూనబోదమిక
మాతంజి సన్నిధికి |అ|

భా| మగువానీతల్లివండులు మరియేమానందుతో - తిగులూగలి
గేనుసూకు - పినమణిపుణిరో |మ|

భా| జననిజనకూలయాజ్ఞ సమర్థిగయికొనీ - ఘనమైశ్రవము
స్త్రీకై గడపూచునుంటిని |జ|

భా| మోదనూయెనునాదు - మదిసంతసిల్లెగా - పోదాముపదవే
యెల్లయభోషూనినమ్మికా |మో|

ప| అనియిటుల భద్రావతీదేవి భావనరుషిం దోహ్లాని తన జన
నీజనకుల వద్దికిజేరబోయి వారలకు వందనంబులాచరించిన సూర్యభగ
వానుడు వారలనాశీర్వదించి భావనరుషిని యాలింగనంబొనర్చి యేమ
నుచున్నాడు.

సూర్యునికి భావనరుషికి ఛాయకు భద్రావతికి

వాదం దర్ప ఆట

సూ| భావనరుషినిమబంధహస్త్రలల్ల - త్నేమంగనున్నారెజగతీవిలసి
ల్లా |భా|

భా| స్వామిమిక్తవచేత - సర్వజనమూలు - త్నేమంగనున్నారె
చెన్నొందగాను |స్వా|

భా| నీప్రగోచనకోరే - నేడూఫలించే - మావంశమునకీతి - మర్రి
మూరిహేడ్చె |నీ|

భా| జననీనన్నిటుగొప్పజేయుటతగడే - జనకూచిక్రపగాని - జేసీ
నదేమె |జ|

సూ| మార్చిసుతనిన్ను మరిపెండ్లియాడ - యోచించియుండేను
యొప్పుగవలయుం |సూ|

భా| మీరుశెప్పినయట్లు - మేదీనియడూ - పరిణయముడుదు -

భామినినిచూచు |మీ|

భా| నామధుబలతో నవమాహనాంగి - నామిదిప్రేమాటన
తనమరువకుమి |నా|

భా| జననీతోనీవిట్లుచింతిల్లుటేలా - మనమూననిన్నెపుడుమరువాగ
జాల |జా|

సూ| వల్లచులర బ్రాహ్మణులబిలుపింతూ - యెల్లయ్యనేలేటియూ
శూనిదలతూ |పు|

సూ-వా వరే నేవకా తక్షణంబునబోలు బ్రాహ్మణోత్తముల ని
చ్చటికి బిలచుకొనిరమ్మ

శే-వా చిత్తము ఆలాగే వత్తిత్వంతంబున పోతెత్తుకు అని యిటులు
బ్రాహ్మణుల బిలిపించిన యాబ్రాహ్మణోత్తములు సూర్యునకు వందనం
బాచరించి యేమనుచున్నార.

బ్రాహ్మణులకు సూర్యునకు వాడం అట

బ్రా| యెందుకొరకుమమ్ము నీటచిల్చియుంటిరో సూర్యదేవా -
మీరు నందేహమునుచూచి పరసూనదెల్పాడి సూర్యదేవా

సూ| నాచిన్నితనయాకు నయముప్పయినాడు - విప్రవర్యా - దే
గ యోచించియుంటిని యుద్వాహమునుసేయ - విప్రవర్యా

బ్రా| వరునెవ్వనినీవు వరుననియమించితివి సూర్యదేవా -
వరుసీనామందేమా వరుసాతోదెల్పాడు సూర్యదేవా

సూ| భావనరుషియందు - మార్కండనుతుడయ్య విప్రవర్యా -
అట్టివయ్యననునకిక నాభద్రావతినిత్తు విప్రవర్యా.

బ్రా| ఆలాగయిననాకు ఆనందిమామెను - సూర్యదేవా - మీరు
యేలాయోచించేరు - యీవేళయంచిది సూర్యదేవా

సూ| చాలసంతోషంబు సనుకూర్తుమెడిలి - విప్రవర్యా నే
యిలలోనెల్లయనేలు యీశూనిసాక్షిగి - విప్రవర్యా

వా| యీరీతి బ్రాహ్మణుండు వచించిన ప్రభాకరుండు ముం
భావనరుషికిన్ని భద్రావతికిన్ని శుభమువహుతంబున వివాహమున
ట యెటువలెను.

బ్రా-శ్లో| తదేవలగ్నం సుదిసంతదేవః శారాబలం చంద్రాబలం

తదేవ యిన్ద్రాబలంబై వబలంతదేవలక్ష్మీవతేతేంఘ్రి యుగంస్మరామి
 భాగ్యంబులై పురానువత్తి యనకశ్యపుతీ సీతాంగనానుందర కోమ
 లాలి భాగ్యవతా భవనయికనూతా వధూవరాభ్యావదదాభవం
 తు భావనకుమికి

నా యిటుల వివాహము గావించిన నభూవరులు పెద్దలగువారలం
 బరికి దండవ్రాజులుంబు లాచరించుటయు సంత వారందరు శతకుతేశతం
 ద్రులు రోయియుంబు వారల నాశీర్వదించిరట పటుపిదప

సోమ్యగిండుట వానం నర్వ జంపె

నూ! భావనకుమికినంద్ర) ఎహుగుణసాంద్ర - వర్వంబుముఖనెట్లు
 భావనకుమికి

భా! భావనకుమికినూ మామదిగులునొందికునూ - ఘనమదీతలపోసికా
 తనెనెమరు

భా! యెన్ననిప్రేమ యీకన్నె బెంచితిమీ - వన్నెమీరగనీవు మ
 న్నిందికావు.

భా! జననిజనకులప్రేమ చేత బెంచినరూ - ఘనముగారక్షింతువన
 జలొచనినీ.

నూ! తవ్వకొంచముసేయ తగకోపపడకూ - వొప్పులాకుప్పయిది
 వోర్పుకొమ్మికనూ.

భా! మామయ్యవినుముయీనూనినీమణిసీ - నామదీరంజల్ల సతి
 ప్రేమజూతు

నూ! మల్లికాజునిదేవ మరువకుడిమీ - మెల్లయ్యపోవుడని
 యిలదల్పుడికను.

నా యిటుల భక్తావతీని వప్పగించి సూర్యండునుభూతాదేవియు
 న్ను సమాజరుల నాశీర్వదించి వెడలిపోవ భద్రావతింజూచి భావనకు
 మి చిరునగవుతో యేమనుచున్నాడు.

భావనకుమికి భద్రావతికి వాదం ఆట

భా! వరమేష్టమునువ్రాము ఫలముఫలించెను - ప్రాణనఖ - మన
 కుపరిణయమయ్యెను భాసిల్లెనామది ప్రాణనఖ.

భా! నాకోర్కెఫలియంచె నవమోహనాకార - ప్రాణనాథ మీరు

దెకొనునీ దెమోకుళరణు సమర్పింతు - ప్రాణనాథ

భా॥ మగువారోనేనిక మాతృభారకినోర్వ - ప్రాణనాథ - నీవు యి
శుసంబంధనాతోను యింపూగగూడావె ప్రాణనాథ

భా॥ అందుచుమీమది సందేహపడవద్దు - ప్రాణనాథ-వోయిందూ
సమాకార యిందూ జేరగరమ్మి - ప్రాణనాథ

భా॥ చింతాధరోష్ఠి నీపెదవీలేనియలొలుక - పాణినాథ - చాల
సంబరమున నొక్క చుంబానమివ్వావె - పాణినాథ.

భా॥ అత్తరువన్నీరు అరుదూగజల్లెద ప్రాణనాథ - నాకుచిత్తజకే
భినిశీఘ్రంబుదసేయ పాణినాథ

భా॥ ఆలాగెనినుగూడి ఆతివసుఖంతునె - ప్రాణనాథ నేడు యిల
లోయెల్లయనేలు యీశూనిసాక్షిగ-ప్రాణనాథ

గీ॥ ఇనసుతయుభావనమి యింపుగాను * చాలసంతోషమొందగా
సద్యోగర్థ * యందుసూటొక్క కొడుకులు మానధనులు * నుద్దు
వింబరిజగమెల్ల నుల్లసిల్లి.

పల్ల॥ ఇటులభావనరుషిభావతిక్తియందుసూటొక్కచిత్రాలువుద్దు
వింది వారలు జననీజనకుల ఆజ్ఞను శిరసావహించి కనుబీజంతువులనలన క
దుచిత్ర విచిత్రములగు వత్త్రంబులుగల్గించి యెల్లలోకంబులకు వంచిసె
ట్టి దేవతలచేత దివ్యవరంబులంబడసి సంతోషంబున కాలముగడుపుచుండి

తమ కాపున

గీ॥ పద్మతంత్రువుచేవారు పలువిధముల * వస్త్రములకల్పనముజేసి ప
నుధనుండు * వారివారికినొసగుట వలనభువిని * పద్మశాలీయులని
పేరుబరగిరిలను.

మంగళహారతి ఆట.

మంగళంభావనరుషివర్యా - మహామేరుధయిర్యా - మంగళంమా
ర్కండతనయా - మంగళంభద్రాపతీప్రియ - మంగళం సుగుణావిధేయ -
సంగరంబూనంపుదైత్య - పుంగవులగెల్చినవారలు ॥మం॥ నిందువేడుకను
దిని గయిలేర - మీఱవకుడుగమా - ర్కండమునికులచంద్రమదినూరా - మూ
డుయుగమూలండుకీర్తిని - మోడమునవడసీయునిప్పుడు - గూడుయీశ
లికాల్పమందున - గురిగవస్త్రములిచ్చువారలు ॥మం॥ చల్లగనుదీ వెనలు
మాకిమ్మా - బాగయ్యదాసుని - పుల్లమలరగనేలుమికనుమ్మా - కొల్లులు
గసిరులిచ్చికాపుము - కొరికలరగమహినియిప్పలవల్లి బాలయనూనుడగు
యా - యెల్లయాఖ్యుని నేవుమీరగ ॥మం॥

ఫలశ్రుతి

శ॥ ఈకథనెవ్వరువిన్నను * పాకటముగనాడమరియుపఠనమొనర్ప *
తోకేషుడొసగుశుభముల * నేకములనిడలచునాడ నేర్పడమదిలో

క వి అ భి ప్రి య ము

గీ॥ చదువనైతియేను ఛాందసాగమమును * అరయలేవొకింత నమర
మైన * తప్పులున్నమీను తనయునివలె న్నంచి * దిద్దకయ్యమీరు
ధీరవరులు.

గీ డ ప్త

ఇది వైశ్యకులపాతావత సుధాకర చునిగళిల గోత్రోద్భవ చరిత్ర

తాలవంశ ప్రవీణక వీరన్న శ్వేతపుత్రరాజమాంబగర్భ

తనూభవ సుగ్రీవవిజయ మార్కండేయ మత్స్యేం

ద్రావిడ యిత్యాదిగ్రంథకవన భాగధేయ

సకలసుజనవిధేయ బాగయ్య నా

మధేయునిచే రచియింపం

బడిన భావనరుషి

చరిత్రంబనుయ

క్షుగానము

సంపూర్ణము

శ్రీశ్రీశ్రీ

ప్రమోమాతనామ సం॥ వైశాఖ బి 2 మంగళవారము.

కొండా వీరయ్యగారి ప్రింట్సురె ముద్రాక్షరశాల, శివదాగ్రిజాన్.

ప్రకటన

—:04:—

ఈక్రింద నుదహరించిన గ్రంథములు పీ. బాలాజీదాసు గారివి మా
వద్ద దొరుకును.

1	కుశలవ విజయం	రు. 0.10-0
2	గణేశాష్టానము	0- 8-0
3	ప్రియంబద చరిత్రము	0- 8-0
4	జయశ్రుగ లేక పురూరవ	0- 8-0
5	త్రైశంకువిజయము	0- 8-0
6	నతిచరిత్ర	0- 8-0
7	సితాకళ్యాణము	0- 8-0
8	రుక్మాంగద లేక యేకాదశీ మాహాత్మ్యము	0- 8-0
9	ద్రావిడీ మానసరక్షణము	0- 8-0
10	దయాకర విజయము	0- 6-0
11	సూరదాసు చరిత్రము	0- 6-0
12	పురందరదాసు చరిత్రము	0- 6-0
13	కర్ణానందదాయిని (పద్యములు)	0- 6-0
14	హరికథానిహారము మొదటిభాగం [పద్యములు]	0- 6-0
15	దీప్తి 2 వ భాగం [కీర్తనలు]	0- 6-0
16	కుశలతోపాఖ్యానము	0- 6-0
17	రామదాసుచరిత్ర చల్లా రామలింగ్యగారి విరచితము	0- 6-0
18	శశిరేఖా పరిణయము (హరికథ)	0- 8-0
19	భామనీశిలాసము (పద్యములు) బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి	0- 4-0
20	వసంతయామినీ స్వప్నము [నాటకము] డిట్యో	0.12-0
21	సావిత్రి ఆ॥ నా॥ దాసుగారి విరచితము	0.12-0
22	మార్కండేయవిలాసము చె॥ బా॥ విరచితము	0- 8-0
23	మత్స్యేంద్రనాథచరిత్రము చె॥ బా॥ విరచితము	0- 8-0

కొండా శంకరయ్య శికింద్రాబాద్ బుక్ డిపో
మహంకాళిసిద్ధి, శికింద్రాబాద్.